

Jolita Šilanskienė: „Kartu mes galime įveikti bet ką - net ir ankstyvą sekmadienio rytą paversti stebuklu“

Lituanistinės mokyklos dienos proga surengtoje šventėje Prezidentūroje Strasbūro lituanistinės mokyklos „Gandriukai“ vadovė ir mokytoja Jolita Šilanskienė tarė įkvepiančią sveikinimo žodį. Prancūzijos lituanistinių mokyklų švietimo tarybos pirmininkės pranešimas palietė kiekvieno renginyje dalyvavusio mokytojo širdį. J. Šilanskienė sutiko jautriu pranešimu pasidalinti su *Pasaulioietuvis.lt* skaitytojais.

Miela lituanistinių mokyklų bendruomene, gerb. Pirmoji ponია ir mieli svečiai,

Kaip ir dera visoms gražioms kalboms – pradėsiu nuo padėkos. Ačiū, kad pakvietėte mane tarti šį Mokytojo žodį, man didelė garbė. Nors kasdien dirbu komunikacijos srityje, šis kvietimas man buvo ypatingas – prisipažinsiu, truputį sustojo širdis.

Šiek tiek nedrąsu, kaip kadais mokykloje. Perskaičiau gaires ir supratau, kad negaliu kalbėti kaip vadovė, negaliu girtis mūsų mokyklos laimėjimais ar sukurtomis mokymosi priemonėmis. Vadinasi – lieka viena išeitis. Kalbėti apie save.

Tai šiek tiek baisu, bet kartu ir išlaisvina. Nes tik nuoširdžiai kalbant apie save, galima pasiekti kitų širdis. Tad šiandien – pasakojimas apie mane. Ir galbūt apie tave. Apie mus, lituanistinės mokyklos mokytojus.

Pamenu, kai dar paauglystėje su drauge išėjome pas būrėją. Tikrą – su kortomis, žvakėmis, ta paslaptinga atmosfera. Nežinau, ar ji buvo aiškiaregė, ar tiesiog gera psichologė, bet vieną jos frazę prisimenu iki šiol:

„Tu dirbsi su vaikais. Tu būsi mokytoja.“

Tuo metu nusijuokiau. Mokytoja? Aš? Taip, žinoma... Nebent klasės prezidentė. Turėjau kitą kaip tada atrodė rimtų planų – išvykau studijuoti teisės į Strasbūrą, Prancūziją.

Vis dėlto kažkas manyje tyliai rodė kitą kelią.

Mokymas man - įgimtas instinktas

Dar vaikystėje žaisdavau „mokyklą“. Susodindavau visus savo žaislus, brolių ir pusseseres, mokydavau ir rašydavau jiems pažymius. Ir dar bardavau, kai nerašė tvarkingai.

Matyt, nuo pat mažens jaučiau, kad mokytis smagu, bet mokyti kitus dar smagiau.

Jau paauglystėje vasaromis vykdavau į Prancūziją dirbti aukle. Turėjau aiškų planą: tiesiog prižiūrėti vaikus, užsidirbti pinigų, skaityti knygas, patobulinti prancūzų kalbą. Tačiau viskas dažnai baigdavosi taip pat: organizuodavau jiems žaidimus, dëliodavau dienotvarkes, mokiau juos dainelių, skaičiau, pasakodavau istorijas. Tiesiog mokiau juos.

Prisipažinsiu – net keletą lietuviškų sakinių išmokiau. Jei dabar kur nors Paryžiuje gyvena penki prancūzai, kurie nežino, kodėl moka lietuvišką dainelę ar įdomų posakį, žinokit – tai aš kalta!

Visgi, kai reikėjo pasirinkti profesiją – pasukau teisės keliu. Tėvų pastūmėta. Strasbūras, Europa, rimti dalykai, atsakomybės. Nusprendžiau: „Šį kartą jokių papildomų veiklų nebus, jokių būrelių – nieko. Tik mokslai. Jokių projektų. Jokių vaikų.“

Išlaikiau savo pažadą neilgai – netrukus pradėjau ne tik studijuoti, bet ir mokyti, supažindindama studentus su Lietuva: jos istorija, kultūra, tradicijomis.

Neilgai trukus ėmiau ieškoti lietuvių studentų universitete, o vėliau atradau ir lietuvių bendruomenę, kurioje susipažinau su lietuvių vaikais. Pradėjome

organizuoti šventes ir įvairias veiklas mažiesiems. Kaip dabar menu – pirmosios pamokėlės buvo apie lietuviškus daržovių pavadinimus: visi susikaupę bandė skiemenuoti „bulvė“ ir stengėsi taisyklingai ištarti „burokėlis“. Atrodė tik nedideli žingsniai, o iš tiesų – pirmosios, labai svarbios mūsų kelionės į lietuviškumą pamokos svetur.

Mama užsienyje - pirma mokytoja

Esu įsitikinusi, kad kiekviena lietuvė mama ar tėtis, gyvendamas užsienyje, tampa mokytoju. Kai nusprendi, kad tavo vaikas turi mokėti lietuviškai, turi suprasti savo šaknis, pažinti ir puoselėti mūsų tradicijas – tu jau esi mokytojas.

Kai pati tapau mama, pajutau natūralią pareigą ir didelį norą perduoti lietuviškumą savo vaikams. Net neįsivaizdavau, kad galėtų būti kitaip – buvo savaime suprantama, kad pasakosiu apie mūsų šventes, kultūrą, kasdienius įpročius, istorinę atmintį. Tokios kasdienės smulkmenos ir pokalbiai tampa pirmaisiais žingsniais, ugdančiais tvirtą lietuvišką tapatybę, net ir gyvenant toli nuo gimtinės.

Pasirinkimas mokyti savo vaikus kalbos – labai svarbus lūžis. Ir būtent iš šio lūžio gimsta stebuklai.

Taip ir prasidėjo... mamų susitikimai, mokymas namuose.

Tai kaip šis „projektas“ virto mano gyvenimu?

2022 metais su dar keliomis mamomis nutarėme: gana tų parkų, virtuvių ir svetainių. Reikia sienų. Tikrų su langais. Mokyklai. Atrodė, bus paprasta – subursiu komandą, parašysiu planą, pasikviesim žmonių. Ir viskas. Dar vienas geras mano vykdomas projektas.

Bet taip nutiko, kad kai pradėjau mokyti, taip ir mokau iki šiol. Juk planavau būti „strategė“, tik vadovė, o tapau ir mokytoja. Kodėl? Todėl, kad kitaip negaliu, kažkas viduje motyvuoja, mokykla kaip trečias vaikas. O mokiniai pripranta ir nepaleidžia. Kai jie žiūri į tave tomis smalsiomis akimis, kai matai džiaugsmą ir progresą, supranti: nėra didesnio atlygio už šias akimirkas.

Tačiau labiausiai mane žavi, kad mokykla tampa saugia erdve, kur vaikai gali

laisvai kalbėti apie viską – užduoti bebaimius klausimus, kurti, juoktis ir net diskutuoti apie dalykus, kurie, rodos, neiprasti klasėje.

Kas gi pasakė, kad negalima kalbėti apie lietuviškų keiksmazodžių prasmę ar net nuotaikingai aptarti žodį „snarglys“? Būtent tokioje laisvoje aplinkoje pasirodo jų smalsumas, išradingumas ir noras kalbėti lietuviškai.

Kartą vaikai patys pasiūlė sukurti naują pasakos pabaigą ar sugalvoti lietuviškų žodžių žaidimą – ir iš to gimė ištisos improvizacijos, vaikų sukurtos istorijos ir net šeimyniniai dialogai, persikėlę į namus.

Galimybės beribės: nuo žaislingų, netikėtų temų iki kūrybiškų eksperimentų su kalba. Ir kiekvieną kartą stebiuosi, kiek daug mūsų vaikai nori ir gali – jei tik suteikiama drąsa laisvai kalbėti, juoktis bei kurti. Tai, ką sukuriame kartu, dažnai virsta ypatingomis pamokomis, kurios lieka su jais ilgam. Štai dėl tokių akimirkų mokytojo kelias mane vis iš naujo žavi ir įkvepia.

O savaitgalį, kai draugai ilsisi ar skaito knygas, tu sėdi prie kompiuterio ir ruoši pristatymą apie dvigarsius, klijuoji lipdukus, karpai popierių, statai spalvingas dėlionės... Ir ieškai būdų, kaip paprastai paaiškinti linksnius – tarsi mįslę, kurią reikia išspręsti, kad vaikas suprastų, „kas čia per daiktas ir su kuo jis valgomas. Kažką primena? Ar ne?

O vaikai – nuoširdūs. Jie turi tą įgimtą „tiesos filtrą“. Jei pamoka bloga – tu sužinai tą pačią minutę. Jei įdomi – jie net pamiršta, kad turėjo būti pertrauka.

Jie moko tave: kas veikia, o kas ne. Jie padeda tobulėti. Kartu juokiamės, klystame, bandome iš naujo. Kartais jaučiuosi kaip orkestro dirigentė, o kartais – kaip cirko akrobatė. Bet kiekviena pamoka – tai mūsų mažas bendras kūrinys.

Mokytoja-influencerė: kodėl ne?

O kai dirbi su paaugliais, nuolat turi prisiminti: „Jei jų neįkvėpsi tu, įkvėps kažkas kitas – ir ne visada tas, kurio norėtum.“

Todėl šių dienų mokytojas – ne tik žinių perteikėjas, bet ir nuomonių formuotojas, lietuvių kalbos ambasadorius, kūrėjas. Svarbiausia – parodyti, kad lietuvių kalba nėra tik praeitis, o gyva ateitis: tiltas tarp kartų, raktas į kultūrą, jėga ir drąsa. O mokėti ją – tikrai yra žiauriai jėga!

Paaugliai tampa aktyviais kalbos puoselėtojais: patys organizuoja viktorinas, kuria lietuviškus "memus", dalyvauja draugystės tiltuose, planuoja keliones vieni pas kitus po Europą ir susitikimus Lietuvoje. Tokios patirtys ne tik juos įkvėpia, bet ir stiprina bendrumo jausmą bei pasitikėjimą savimi – juk mūsų kalba tampa tikru bendrystės tiltu.

Šiandienos mokytojas – ne tik žinių nešėjas, bet ir motyvatorius, kuris atveria duris į neribotas ateities galimybes. Mane tai itin žavi ir motyvuoja, nes jaučiuosi esanti svarbi ne tik perduodama žinias, bet ir įkvėpdama drąsos būti savimi, kalbėti laisvai, ieškoti savų atsakymų, nebijoti klysti.

Kiekvienas mokinio žingsnis, ar tai būtų pirmas sakinytis lietuviškai, ar kūrybiška idėja diskusijoje, yra tarsi mažas asmeninis įvertinimas ir priminimas, kad mano darbas turi gilią prasmę. Būtent dėl to šis kelias mane nuolat žavi ir įkvėpia – nes žinau, kad galiu padėti kiekvienam vaikui ar paaugliui drąsiau žengti savu lietuvišku tilteliu, atrasti savo balsą ir džiaugtis priklausymu didelei, gyvai bendruomenei.

Šis mokytojos kelias atvedė mane pas jus – į bendruomenę, kurioje kasdien randu stiprybės, įkvėpimo ir tikrą bendrystę. Kiekvienas sutikimas su kolegomis – ar tai būtų nuoširdus pokalbis, ar dalijimasis šokolado plytele per konferencijos pertrauką – tampa maža švente širdžiai ir leidžia augti drauge. Matau, kaip patyrę mokytojai perduoda patirtį, o nauji įpučia naujos energijos – visa tai padeda nešti mūsų bendrą misiją pirmyn.

Ir kiekvieną kartą, grįždama iš Lietuvos į Prancūziją, lagamine nešu tai, kas man brangiausia – ne tradicinius lauktuvių skanėstus, o knygas mūsų vaikams. Jaučiuosi tarsi šiuolaikinė knygnešė: vietoj apsiausto – kuprinė kupina sąsiuvinų, žymeklių ir tikėjimo, kad būtent žodis gali jungti, įkvėpti ir auginti bendruomenę. Tai, ką darome kartu, ne dėl garbės ar apdovanojimų – tai mūsų širdžių pašaukimas. Buvimas čia, šiame rate – vertingiausia dovana mano profesiniame ir asmeniniame kelyje.

Mokytojas ne tik moko vaikus – jis mokosi iš jų. Mokytojas tyliai keičia pasaulį mažais žingsneliais, tačiau jo pokyčiai yra labai gilūs ir ilgalaikiai. Kai kurios profesijos baigiasi darbo valandomis, o mokytojo darbas – ne. Tu galvoji apie savo mokinius vakarienės metu, o kartais net atostogų metu jie neišeina iš tavo minčių.

Tad dar kartą klausiau savęs, kodėl aš esu mokytoja?

Esu mokytoja, nes tai prasmingiausias darbas, kokį esu dirbusi.

Esu mokytoja, nes noriu perduoti lietuvių kalbos žodį, mūsų kultūrą, tapatybę ir jungtį tarp kartų.

Esu mokytoja, nes tai ne tik darbas – tai gyvenimo būdas. Ir esu mokytoja, nes šalia manęs yra tokie nuostabūs kolegos kaip jūs. Kartu mes galime įveikti bet ką – net ir ankstyvą sekmadienio rytą paversti mažyčiu stebuklu.

Ačiū, kad leidote man pasidalinti savo keliu. Ačiū, kad esate. Ačiū, kad esame mokytojai, lituanistinės mokyklos mokytojai.

Niekada nepamirškime, kad *„Mokykla gali būti visokia. Ir tai – mūsų sėkmės raktas.“*